

**35925-X Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie
(X) voor het jaar 2022**

nr. Lijst van vragen en antwoorden

Vastgesteld (wordt door griffie ingevuld als antwoorden er zijn)

De vaste commissie voor Defensie heeft een aantal vragen voorgelegd aan de minister van Defensie over het wetsvoorstel inzake Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2022 (35925 X).

De daarop door de minister gegeven antwoorden zijn hierbij afgedrukt.

Voorzitter van de commissie,
Aukje de Vries

Adjunct-griffier van de commissie,
Mittendorff

Nr	Vraag	Bijlage	Blz. (van)	t/m
1	Hoe staat met het functiewaarderingssysteem en het loongebouw? Is Defensie van plan de extra middelen voor de begroting 2022 hiervoor te benutten? Zo ja, hoe wordt dat financieel ingevuld?			
2	Hoe staat het met de uitvoering van de motie van de leden Belhaj en Boswijk (Kamerstuk 35 830 X, nr. 9)?			
3	Hoe staat het met de uitvoering van de motie van het lid Belhaj c.s. (Kamerstuk 32 761, nr. 184)?			
4	Hoe staat het met de uitvoering van de motie van het lid Belhaj c.s. (Kamerstuk 32 761, nr. 186)?			
5	Hoe staat het met de uitvoering van de motie van het lid Belhaj c.s. (Kamerstuk 32 761, nr. 187)?			
6	Hoe staat het met de uitvoering van de motie van het lid Belhaj c.s. (Kamerstuk 32 761, nr. 193)?			
7	Hoe staat het met de uitvoering van de motie van de leden Van den Nieuwenhuizen en Belhaj (Kamerstuk 35 570 X, nr. 39) en aansluitend de motie van het lid Belhaj (Kamerstuk 35 570 X, nr. 47)?			
8	Hoe staat het met de uitvoering van de motie van het lid Sjoerdsma c.s. (Kamerstuk 35 189, nr. 6)?			
9	Hoe staat het met de uitvoering van de motie van het lid Belhaj c.s. (Kamerstuk 31 125, nr. 98)?			
10	Hoe staat het met het onderzoek naar de haalbaarheid en wenselijkheid van het openstellen van de Nederlandse krijgsmacht voor EU burgers?			
11	Kunt u de Roadmap Energietransitie Materieel voor het wetgevingsoverleg Personeel/Materieel Defensie aan de Kamer sturen?			
12	Welke landen zijn qua verduurzaming van de krijgsmacht het vooruitstrevendst. Op welke manier leert Defensie van deze landen?			
13	Op welke eenheden en commandostructuren zou de Nederlandse krijgsmacht moeten inzetten in het kader van specialisatie in de Europese defensiesamenwerking?			
14	Welke eenheden en commandostructuren liggen voor de hand om op den duur af te stoten of aan andere landen over te laten?			
15	Kunt u een overzicht aan de Kamer sturen van alle huidige Europese defensie			

initiatieven en de daarbij horende budgetten?

- 16 Wat zijn de voor- en nadelen van intensieve Europese defensiesamenwerking?
- 17 Hoe gaat het met het voornemen van Defensie om werving in grote steden te intensiveren?
- 18 Welke rol speelt de Defensievisie 2035 bij deze begroting? Klopt het dat de Defensievisie 2035 aan de basis ligt van deze begroting? Zo nee, waarom speelt de Defensievisie 2035 zo een prominente rol?
- 19 Wat zijn de gevolgen voor de uitvoerbaarheid van de Defensievisie 2035 indien ook de komende jaren circa 20% van de militaire functies bij defensie on vervuld blijven?
- 20 Heeft u overwogen om verwerving van nieuw defensiematerieel naar achteren te schuiven, dan wel te annuleren, ten gunste van de aanpak van achterstallig onderhoud in het vastgoed en/of het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden bij Defensie? Zo nee, waarom niet?
- 21 Bent u voornemens om, in het licht van het toegenomen belang van cyberdefensie zoals dit ook wordt onderkend in de Defensievisie 2035, cyberdefensie in de toekomst als apart artikel van de begroting op te nemen? Zo nee, waarom niet?
- 22 Beschikt u over een analyse van de overeenkomsten en verschillen tussen de slagkracht van het Nederlandse leger en de legers van min of meer vergelijkbare landen, en de mate waarin deze landen geld uitgeven aan defensie? Zo ja, wat blijkt uit die analyse? Zo nee, is het uitvoeren van een dergelijke analyse wat u betreft nuttig?
- 23 Kunt u nader toelichten wat het mankement aan het hydraulische systeem van de C-130 Hercules was ten tijde van inzet bij evacuatie uit Afghanistan? Is het hydraulische systeem niet van vitaal belang voor de bestuurbaarheid van een vliegtuig? Hoe is dit mankement verholpen en welke garanties zijn er dat het mankement niet opnieuw voorkomt? Heeft het mankement een relatie met de ouderdom van het type vliegtuig?
- 24 Wanneer precies voorziet u de plaatsing van F-35-toestellen op de vliegbasis Volkel?
- 25 Wanneer precies, in welk jaar en welke maand, voorziet u de plaatsing van F-35-toestellen in vliegbasis De Peel?
- 26 Zal de B-61-12 volgend jaar gereed zijn om aan de F-35 te worden toegevoegd? Zo nee, wanneer dan?
- 27 Wanneer precies (in welk jaar of welke maand van 2022) worden de F-16's uit Volkel teruggetrokken?
- 28 Wanneer (in welke maand in 2022 of welk jaar daarna) worden de B-61-11 bommen uit Volkel teruggetrokken?
- 29 Welke betere arbeidsvoorwaarden zijn er gekomen in de afgelopen vier jaar?
- 30 Waarom is er nog altijd geen nieuwe CAO voor het Defensiepersoneel?
- 31 Wat komt de krijgsmacht met name te kort om de eerste hoofdtaak uit te kunnen voeren?
- 32 Als er een 'mismatch' blijft bestaan tussen behoeften en middelen, is het dan nodig om de komende perioden besluiten te nemen over het opheffen van eenheden en het afstoten van capaciteiten? Zo nee, hoe kan die 'mismatch', waarover generaal-majoor Steur heeft gesproken tijdens de technische briefing over de begroting, opgelost worden?
- 33 Waarom is er, gezien de geconstateerde 'mismatch' tussen behoeften en middelen, in de afgelopen periode besloten tot de aanschaf van extra F-35-

toestellen? Hoe is deze aanschaf afgewogen tegen de bestaande problemen bij Defensie?

- 34 Welke NAVO-verplichtingen komt Nederland concreet niet na, afgezien van de bestedingen? Welke afgesproken capaciteiten levert Nederland niet aan de NAVO? Kunt u dit aangeven voor marine, lucht- en landmacht?
- 35 Ziet u mogelijkheden om de belangrijkste en meest zorgelijke 'mismatch' die generaal-majoor Steur constateert, namelijk die tussen wat Nederland de NAVO-bondgenoten belooft en wat het levert, op te lossen? Zo ja, welke? Zijn er inderdaad drastische keuzes nodig, zoals de generaal-majoor stelde tijdens de technische briefing?
- 36 Wat is de financiële omvang van de mismatch tussen behoeften en budget? Kunt u hierbij zowel ingaan op de omvang van de meest urgente problematiek, die uit het investeringsbudget gedekt is, en andere urgente problematiek die niet uit het investeringsbudget is gedekt, waardoor bijvoorbeeld de inzetbaarheid van eenheden verlaagd is?
- 37 Welke contracten heeft Defensie of andere ministeries namens Nederland de afgelopen vijf jaar gesloten met de Israëlische firma Elbit Systems? Om welke bedragen en welke (type) producten gaat dit? Om hoeveel import- en hoeveel exportcontracten gaat het daarbij?
- 38 Welke contracten met Elbit Systems staan het komend jaar (2022) uit? Om welke bedragen en (type) producten gaat dit? Om hoeveel import- en hoeveel exportcontracten gaat het daarbij?
- 39 Is het juist dat tegenover de inkoop van Israëlisch defensiematerieel door Nederland de afspraak staat dat Israël ook materieel van Nederland zal afnemen? Zo ja, om welke bedragen en (type) producten gaat dit?
- 40 Wordt bij de inkoop en eventuele verkoop van defensiematerieel van Elbit Systems of andere Israëlische firma's rekening gehouden met de productieketen en de principes van maatschappelijk verantwoord ondernemen, zoals deze zijn vastgelegd in onder andere de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights? Zo ja, hoe komt het dat Nederland wapens afneemt van een bedrijf waarvan bekend is dat het wapens ontwikkelt door hun uitvoering te testen op Palestijnse burgers?
- 41 Wat is de lange termijn begrotingsvisie van Defensie als het gaat om groeiende noodzaak voor Defensie om op te treden in situaties als de overstromingen in Limburg, als gevolg van klimaatverandering?
- 42 Hoe verhoudt in de begroting defensiematerieel zich tot de noodzakelijke cyberuitgaven en hoe ziet deze verhouding eruit over de komende jaren in het licht van afbouw defensiematerieel vanwege groeiende EU defensie, versus de noodzaak tot vergrote cyber defensie op EU- en nationaal niveau?
- 43 Hoeveel investeren de andere EU lidstaten in hun nationale Defensiebegroting 2022 ten opzichte van het BBP?
- 44 Hoe verhoudt de begroting zich tot de plannen van de voorzitter van de Europese Commissie Von der Leyen om de Europese defensie een aanzienlijkere rol te laten vervullen? Hoe verhoudt het percentage defensie-uitgaven ten aanzien van het Nederlandse BBP zich tot de uitgaven die op de rol staan voor Europese defensie uitgaven (in Nederlands BBP uitgedrukt)?
- 45 In welk jaar verwacht het kabinet te kunnen voldoen aan de NAVO-norm?
- 46 Kunt u met betrekking tot Cyber nader uitweiden over de inzet in internationaal verband voor versterking van coördinatie op het gebied van technische, politieke en eventueel juridische attributie van cyberaanvallen? Hoe ziet deze inzet er de komende jaren uit en welk deel van de begroting zal hiervoor vrijgemaakt worden?

9

47	Hoe verhoudt de begroting 2022 zich tot het uit te komen Strategisch Concept van de NAVO?		
48	Hoeveel budget wordt er vrijgemaakt voor het verminderen van benodigde stikstofruimte voor Defensie?		
49	Wat is de formele status van de Defensievisie 2035 waar de gehele begroting 136 keer is aangehaald?	8	
50	Welke (proxy-)aanvallen pleegt China op andere landen?	8	
51	Welke (proxy-)aanvallen pleegt Iran op andere landen?	8	
52	Over welke toekomstige, en sommige huidige, dreigingen gaat het als er gesteld wordt dat Defensie momenteel niet adequaat is toegerust om het Koninkrijk tegen zulke dreigingen te beschermen?	8	
53	Wat betekent de zin “Maar zonder aanvullende stappen zullen we ingrijpende keuzes moeten maken, die gevolgen zullen hebben voor onze veiligheid en onze internationale positie als betrouwbaar bondgenoot.” concreet?	9	
54	Zorgt het dekken van urgente problematiek in de exploitatie uit het investeringsbudget ervoor dat in de toekomst de exploitatiekosten verder kunnen stijgen, omdat nog ouder materieel voor grotere onderhoudskosten zorgt?	9	
55	Kan Defensie alleen aan haar grondwettelijke taken voldoen als het budget verhoogd wordt met de bedragen die in de Defensievisie 2035 genoemd worden?	9	
56	Wat wordt precies bedoeld met de opmerking dat in deze begroting "de meest urgente problematiek incidenteel [is] ingepast door het investeringsbudget aan te wenden"? Welke consequenties heeft dit voor de kwaliteit en op welke terreinen uit zich dat?	9	10
57	Wat zijn de totale kosten die gemoeid zijn met het inhalen van alle achterstanden als gevolg van Covid-19? Kunt u hierbij ingaan op trainingsachterstanden, maar ook meerkosten door latere leveringen van materieel?	10	
58	Welke projecten zijn vertraagd door Covid-19, en voor hoe lang?	10	
59	Welke ingrijpende keuzes liggen precies voor?	10	
60	Wat houdt de Nederlandse berekeningsmethode voor het bepalen van het percentage BBP in? Waarin verschilt deze methode in uitkomst van de NAVO-methode?	11	
61	Waar komt het percentage van de defensiebestedingen als aandeel van het BNP op uit na de toewijzing van de extra middelen waartoe besloten is in tijdens de Algemene Politieke beschouwingen?	11	
62	Wat zijn de te verwachten consequenties van het niet nakomen van de afspraak om in 2024 op 2% uit te komen?	11	
63	Hoe komt het dat Nederland, dat een van de gezondere en sterkere economieën binnen Europa is, bij de vier laagst genoteerde NAVO-landen staat als het gaat om defensie-uitgaven?	11	
64	Tegen welke huidige dreigingen tegen (de belangen van) Nederland heeft Defensie geen adequaat antwoord?	13	
65	Met welke omvang zal de organisatie zonder extra geld moeten krimpen? Hoeveel extra geld is nodig om krimp af te wenden?	13	
66	Zijn van de prioriteiten die voor de komende vier jaar genoemd worden (namelijk behoud en versterken van slagkracht en snelheid van Defensie, het tegengaan van achterstallig onderhoud en het moderniseren van de organisatie, het aanpassen op de digitalisering van het slagveld, het versterken van het cyberdomein, het personeelsbeleid en de HR-transitie), het tegengaan van achterstallig onderhoud en het personeelsbeleid meteen ook de noodzakelijke voorwaarden voor het bereiken van de doelstellingen op de andere prioriteiten?	13	

	Zo ja, hoe gaat zich dat vertalen in het beleid? Zo nee, kunt u dit toelichten?	
67	Tot welke (soort) organisaties richten zich de maatregelen tot het inrichten van een loket om tijdelijk personeel in te lenen? Welke concrete afspraken zijn er in dit kader al gemaakt of, als er nog geen concrete afspraken zijn, wanneer kunnen die worden verwacht? Welke instantie levert de genoemde bijdrage aan de werving van reservisten?	14
68	Wat zijn de benodigde niveaus die nodig zijn voor het adequaat uitvoeren van de eerste hoofdtaak, naast de periode tot 2025 die Defensie nodig heeft om de acht operationele assortimenten op de benodigde voorraadniveaus voor de tweede en derde hoofdtaak te hebben gebracht? Hoeveel (extra) jaar is nodig om de voorraden op dat niveau te brengen voor de eerste hoofdtaak?	15
69	Kunt u aangeven wat er precies wordt bedoeld met het begrip informatiegestuurd optreden? Welke definitie hanteert u daarbij?	19
70	Kunt u concrete voorbeelden geven van hoe de krijgsmacht kan worden versterkt door informatie als wapen te gaan hanteren?	19
71	Hoe gaat de krijgsmacht oefenen en zich voorbereiden in de informatieruimte wanneer Defensie, buiten de WIV en opgedragen missies, geen privacy-gerelateerde informatie mag gebruiken?	19
72	Kunt u toelichten hoe binnen de NAVO en de EU over Nederland en haar Defensie wordt gedacht? Wat ondervindt Nederland hiervan in de praktijk?	22
73	Klopt het dat Nederland een van de weinige landen is binnen de EU en de NAVO die specialisatie ambieert en dat landen als Frankrijk, Duitsland, Verenigd Koninkrijk dit vanuit andere geopolitieke belangen niet ambiëren? Zo ja, kunt u dit toelichten? Zo nee, zijn er gesprekken gaande binnen de EU dan wel NAVO om specialisatie af te stemmen?	24
74	Welke mogelijkheden ziet u om bij te dragen aan het herstel van de samenleving, de economie en crisisvoorbereiding na Covid-19?	26
75	Kunt u aangeven wat de komende jaren de extra kosten zijn die op het Rijk afkomen in verband met duurzaamheidseisen waar Defensie aan moet voldoen?	27
76	Voor welke veteranen worden de extra middelen ingezet? Geldt dat ook voor militairen die bij de POMS-sites hebben gewerkt? Zo nee, waarom niet?	29
77	Welke gevolgen voor internationale verplichtingen, zoals missies, reactiemachten en deelname aan grote internationale oefeningen en parate vlootverbanden, heeft de inzet van schepen met een kleinere bemanning en dus lagere gereedheid?	45
78	Welke gevolgen voor internationale en nationale verplichtingen, zoals missies, reactiemachten en deelname aan grote internationale oefeningen, heeft het stilzetten van zowel gevechtseenheden als ondersteunende elementen (geneeskundige-, CBRN- en CIS-eenheden)? In hoeverre verzwakt dit de bijdrage die Defensie kan leveren in het kader van respectievelijk de eerste en derde hoofdtaak?	51
79	Welke gevolgen voor internationale en nationale verplichtingen, zoals missies, reactiemachten, deelname aan grote internationale oefeningen en paraatheid voor bijvoorbeeld blustaken en kustwachttaken in het caribisch gebied, heeft de verminderde inzet van F-16's en helikopters? Kunt u ook aangeven waar er bij de luchtmacht nog meer keuzes zijn gemaakt voor verminderde inzetbaarheid?	54
80	Kunt u motiveren waarom het noodzakelijk is dat het budget voor het Defensie Cyber Commando geheim is en niet op de begroting wordt vermeld?	72
81	Kunt u motiveren waarom het noodzakelijk is dat het budget voor de MIVD, in tegenstelling tot het budget van de AIVD op de BZK-begroting, geheim is en niet op de begroting wordt vermeld?	72

